

Strategi för EU:s internationella samarbete inom forskning och innovation

Utbildningsdepartementet

2012-10-15

Dokumentbeteckning

KOM (2012) 497

Om en strategi för att förbättra och fokusera unionens internationella samarbete inom forskning och innovation

Sammanfattning

Kommissionens meddelande redogör för en ny strategi för internationellt samarbete inom forskning och innovation som, enligt kommissionen, kommer att kännetecknas av att EU:s forsknings- och innovationsprogram Horisont 2020 ska vara helt öppet för tredjeländers medverkan, av riktat internationellt samarbete med den omfattning som krävs för maximal verkan, av utarbetande av flerårsplaner för samarbete med viktiga partnerländer och partnerregioner, av stärkta partnerskap mellan kommissionen, medlemsstaterna och berörda parter, av en strävan efter gemensamma principer för internationellt samarbete inom forskning och innovation, av en stärkt roll för unionen inom internationella organisationer och multilaterala forum, och av stärkt genomförande, styrning, övervakning och utvärdering.

Regeringens ståndpunkt är att det är positivt att kommissionen strävar efter att systematiskt utveckla unionens internationella samarbete inom forskning och innovation för att lösa globala samhällsutmaningar. Regeringen anser samtidigt att det är viktigt med en balans mellan unionens och medlemsstaternas samarbetsaktiviteter där nationella prioriteringar, förutsättningar och styrkeområden är den huvudsakliga grunden för de val av bilaterala och internationella samarbeten som bör göras. Regeringen konstaterar slutligen att meddelandet redogör för omfattande ambitioner och

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionen föreslår i sitt meddelande, mot bakgrund av åtagandena inom ramen för Innovationsunionen, det europeiska forskningsområdet och rekommendationerna i den preliminära utvärderingen av sjunde ramprogrammet (FP7), en strategi för att öka och fokusera unionens internationella samarbete inom forskning och innovation, särskilt med tanke på genomförandet av EU:s forsknings- och innovationsprogram Horisont 2020.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionen framhåller i meddelandet att internationellt samarbete inom forskning och innovation bidrar till unionens allmänna politik, vilket kommer till uttryck i Europa 2020-strategin genom att bidra till följande mål:

(a) Stärka unionens spetskompetens och attraktionskraft inom forskning och innovation och dess ekonomiska och industriella konkurrenskraft genom att skapa win-win-situationer och samarbete baserat på ömsesidig nytta med hjälp av externa kunskapskällor, genom att locka begåvningar och investeringar till unionen, genom att underlätta tillträdet till nya och framväxande marknader och genom att komma överens om en gemensam forskningspraxis och dra nytta av dess resultat.

(b) Hantera globala samhällsfrågor genom att utveckla och sprida effektiva lösningar snabbare och genom att optimera användningen av forskningsinfrastrukturer.

(c) Stödja unionens externa politik genom att samordna utvidgningen, grannskapspolitiken, handeln, den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, det humanitära biståndet och utvecklingsbiståndet, och integrera forskning och innovation i det övergripande paketet med yttre åtgärder.

Vetenskapsdiplomatiken kommer att använda det internationella samarbetet inom forskning och innovation som "mjuk makt" och som ett sätt att förbättra relationerna med viktiga länder och regioner. Goda internationella förbindelser kan, enligt kommissionen, i sin tur effektivisera samarbetet inom forskning och innovation.

I meddelandet föreslår kommissionen att man ska öka och fokusera unionens internationella samarbete inom forskning och innovation genom öppenhet kompletterad med riktat internationellt samarbete, utveckling på grundval av

Unionen kommer att fortsätta att samarbeta med länder och regioner runtom i världen. Detta kommer att göra det möjligt för unionens forskare och innovatörer att samarbeta på intressebasis med kolleger världen över.

För en maximal verkan av internationell forsknings- och innovationsverksamhet, utan kostsam fragmentering av insatserna, krävs det enligt kommissionen att unionen kompletterar öppenheten inom Horisont 2020 med riktade insatser som garanterar en optimal omfattning. Områden för samarbete med tredjeländer kommer att fastställas på ett systematiskt och enhetligt sätt på grundval av en analys av unionen gentemot den övriga världen enligt förbestämda kriterier. Systematisk informationsinsamling kommer att vara en viktig faktor i strategin, och kommer särskilt att utföras av det nya forsknings- och innovationsobservatorium som håller på att inrättas av kommissionen. Sunda innovationsrelaterade ramvillkor av största vikt för att unionen ska kunna delta aktivt i forskning och innovation på internationell nivå. Exempelvis är avlägsnande av särskilda handelshinder en av hörnstenarna i unionens förbindelser med tredjeländer.

På grundval de förbestämda kriterierna kommer fastställandet av områden för riktade internationella samarbetsåtgärder att bli strategins utgångspunkt. Kommissionen menar att en flexibel differentiering av partnerländer och partnerregioner kommer att möjliggöra ytterligare fokusering, särskilt om man beaktar finansieringsmöjligheterna, samtidigt som man tar hänsyn till att ett visst land kan tillhöra flera grupper beroende på dess styrkor inom forskning och innovation. Följande grupper av länder ingår i Horisont 2020-förslagen:

- EFTA-länderna, EU:s kandidatländer och länder som omfattas av den europeiska grannskapspolitiken, där tonvikten kommer att ligga på att främja integration i – eller anpassning till – det europeiska forskningsområdet, även genom deras eventuella associering till Horisont 2020.
- Industriländerna och de framväxande ekonomierna, där det främsta målet blir att öka unionens konkurrenskraft, att tillsammans ta itu med globala frågor genom gemensamma innovativa lösningar och att utveckla möjliggörande teknik tack vare tillgången till nya kunskapskällor.
- Utvecklingsländer, där tonvikten kommer att ligga på att komplettera unionens externa politik och instrument genom att bygga partnerskap – i synnerhet biregionala partnerskap – för att bidra till en hållbar utveckling av dessa regioner och ta itu med frågor såsom grön ekonomi, klimatpolitik, bättre jordbruk, livsmedelssäkerhet och hälsa.

Systematisk identifiering av möjligheter i kombination med differentiering av grupper av länder kommer att stödja utvecklingen av flerårsplaner för samarbetet med viktiga partnerländer och partnerregioner. EU har avtal om vetenskapligt och tekniskt samarbete med 20 länder enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och med 15 länder enligt Euratomfördraget. Avtalen om vetenskap och teknik kommer att vara viktiga redskap för att fastställa och genomföra flerårsplanerna. Objektiv information är nödvändig för att genomföra strategin. Ökad uppmärksamhet måste därför enligt kommissionen ägnas åt att samla in kvalitativ och kvantitativ information.

Horisont 2020 kommer att vara det främsta instrumentet för genomförandet av unionens internationella forsknings- och innovationssamarbete, vid behov kompletterat av nationell finansiering. Horisont 2020-förslagen innehåller bestämmelser om att utveckla och presentera sektorsövergripande verksamhet, exempelvis internationellt samarbete, på ett enhetligt sätt. Kommissionen avser att dessa bestämmelser ska ingå i arbetsprogrammet och kommittéförfarandet för Horisont 2020.

Internationellt samarbete inom forskning och innovation kommer att utvecklas i nära samordning med unionens yttre politik och instrument. Detta kommer också att innebära att forskning och innovation integreras i annan politik med en stark internationell dimension, såsom handel, den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, miljö och energi, och utnyttjar möjligheterna till synergieffekter med internationellt samarbete inom den högre utbildningen, såsom föreslås i Erasmus för alla.

Kommissionen anser att med ledning av unionens principer för yttre åtgärder (artikel 21 i EU-fördraget) är EU väl rustat för att leda arbetet mot gemensamma globala principer för internationell forsknings- och innovationsverksamhet i syfte att skapa lika villkor så att forskare och innovatörer från hela världen tryggt kan ta kontakt med varandra. Dessa principer kommer att ta upp frågor såsom ansvarsfull forskning och innovation, forskningens integritet, inbördes utvärdering av förslag, främjande av kvinnors roll inom vetenskap och jämställdhet inom forskning och innovation, forskarkarriärer (på grundval av den europeiska stadgan för forskare och uppförandekoden för rekrytering av forskare), rättvis behandling av immateriella rättigheter och öppen tillgång till offentligt finansierade forskningspublikationer.

När det gäller unionens och medlemsstaternas internationella samarbetsverksamheter anser kommissionen att de måste vara enhetliga och komplettera varandra. Ett fördjupat och stärkt partnerskap mellan kommissionen och medlemsstaterna anses därför av kommissionen vara en viktig del av strategin. Det kommer också att vara viktigt att utarbeta en starkare och mer systematisk samverkan med de främsta aktörerna inom området forskning och innovation. Detta innebär en bättre anpassning till prioriteringarna för det internationella samarbetet hos aktörer såsom industri, universitet och forskningsorganisationer, och även prioriteringarna inom den

gemensamma programplaneringen, de europeiska teknikplattformarna och de europeiska innovationspartnerskapen. Kommissionen anser att EU:s strategiska forum för internationellt forskningssamarbete (SFIC) – en rådgivande kommitté till rådet och kommissionen i vilken alla medlemsstater deltar – har gjort framsteg med anpassningen av internationella samarbetsprioriteringar i medlemsstaterna, i synnerhet hos nationella och regionala finansieringsorganisationer, genom ett pilotprojekt med Indien och genom att undersöka samarbetsprioriteringarna med USA och Kina. Dessa ansträngningar måste enligt kommissionen intensifieras, eftersom medlemsstaternas internationella samarbete fortfarande till stor del drivs av nationella intressen snarare än av prioriteringar och strategier som är gemensamma för unionen och medlemsstaterna. Därför menar kommissionen att följande gäller:

- Medlemsstaterna kommer att medverka i fastställandet av områden för internationellt samarbete och utarbetandet av flerårsplaner.
- Genomförandet av dessa planer kommer att innebära att man utarbetar strategiska dagordningar för forskning och innovation som är gemensamma för unionen och medlemsstaterna.
- Man kommer att följa upp Innovationsunionens åtagande att utarbeta gemensamma riktlinjer för överenskommelser med tredjeländer för frågor såsom immateriella rättigheter och etiska principer inom forskning.

Genomförandet av strategin kommer att anpassas till programplaneringen för Horisont 2020, bland annat genom att flerårsplanerna läggs fram på ett enhetligt sätt i arbetsprogrammen. Kommissionen kommer vartannat år att rapportera om genomförandet av strategin. Den första rapporten ska överlämnas i början av 2014.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelande innehåller inte några formella förslag av betydelse för gällande svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Ej aktuellt.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringens ståndpunkt är att det är positivt att kommissionen strävar efter att systematiskt utveckla unionens internationella samarbete inom forskning och innovation för att lösa globala samhällsutmaningar. Vikten av ett mer

systematiskt och strategiskt förhållningssätt till internationellt samarbete inom forskning och innovation som kompletterar det typiska forskarinitierade samarbetet framhålls även av regeringen i prop. 2012/13: 30 Forskning och innovation.

Regeringen anser samtidigt att det är viktigt med en balans mellan unionens och medlemsstaternas samarbetsaktiviteter där nationella prioriteringar, förutsättningar och styrkeområden är den huvudsakliga grunden för de val av bilaterala och internationella samarbeten som bör göras. Strategiska dagordningar och planer på EU-nivå kan komplettera de nationella insatserna där medlemsstaterna anser att det tillför nytta som är svårare att uppnå på nationell nivå och som synliggör EU som en attraktiv partner för forskningssamarbete.

Regeringen konstaterar slutligen att meddelandet redogör för omfattande ambitioner och regeringens övergripande mål är därför att prioriteringar bör göras och att budgetrestriktivitet ska eftersträvas.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas synpunkter på meddelandet är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas synpunkter på meddelandet är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt då meddelandet inte innehåller konkreta lagförslag.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt. Meddelandet innehåller inga konkreta lagförslag med rättslig grund.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Meddelandet har förmedlats till rådet, Europaparlamentet och unionens rådgivande organ för synpunkter. Ordförandeskapet har inte meddelat huruvida meddelandet kommer att diskuteras vid något kommande möte.

4.2 Fackuttryck/termer